

Кириченко Микола,

доктор філософії, професор кафедри філософії і освіти дорослих,
член-кореспондент Академії наук вищої освіти України,
ректор ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
Національної академії педагогічних наук України
(Київ, Україна)

ВПЛИВ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА РОЗВИТОК ЛЮДСЬКОГО І СОЦІАЛЬНОГО КАПІТАЛУ

Станом на сьогодні цифрові технології є одним з найпотужніших чинників зростання та поширення економічної активності у глобальній економіці та впливу на розвиток людського і соціального капіталу. Інформаційний шар, який оточує й організовує сучасний світ, а також керує ним та всіма його частинами, тяжіє до інтернету, тобто до мереж комп'ютерів і людей. Час, відстань і вартість у цьому інформаційному світі скорочуються. Чимало витрат, пов'язаних із віддаленістю ринків і головних офісів, зменшилися з появою цієї нової технології і вони насправді стрімко зменшуються. Великого впливу, вочевидь, варто очікувати на міжнародних ринках у глобальних ланцюгах постачання й доступу до інформації та послуг на віддаленні від цих ланцюгів. Нове зростання цифрових технологій зумовлене застосуванням науки й технологій у виробництві, логістиці та комунікаціях, адміністративними та інноваційними комунікаціями, змінами управління та способах взаємодії політики й уряду, з економікою – словом, усіма аспектами сучасного життя,- відмічає Майкл Спенс у роботі «Нова конвергенція. Майбутнє економічного зростання в багатозаровому світі. К.: Темпора, 2017 352 с. [1, с. 17]. Інновації, які іноді називають технічним прогресом, поступово збільшують виробничий потенціал економіки та впливають на розвиток людського і соціального капіталу, що потребує інвестицій в науку, освіту, людину. За однакових затрат капіталу робочої сили та енергії завдяки інформаційно-цифровим технологіям можна отримувати більше продуктів. Деякі технології заощаджують на праці: ручна обробка інформації зникла з появою мережевих комп'ютерів і сучасних інформаційних технологій. Інші технології заощаджують здебільшого на капіталі, вдалим прикладом є стільниковий зв'язок. Для встановлення дієвої мобільної мережі треба значно менше капіталу, ніж для стаціонарної. Цифрові технології справили надзвичайний вплив на усунення інформаційного та комунікаційно-технологічного розриву між розвинутими країнами та країнами, що розвиваються. Інновації у цифрових технологіях – це щось більше, ніж економічні стимули чи тимчасові ринкові переваги. Розвиток науки,

техніки, соціальних наук передую економічному зростанню й уможлиблює його. Створенню розширеної бази наукового знання про цифрові технології зумовили економічні стимули. Освіта на всіх рівнях, інвестиції у фундаментальні науки, інженерію та біомедичну сферу, доступ до фінансових та безліч інших систем забезпечення призвели до збігу економічних і соціальних інтересів з головними людськими мотиваціями. Освіта стає доступнішою і покращує людський і соціальний капітал, який, у свою чергу, формує навички, компетентності, можливості інформаційного управління. Інформаційні технології відчиняють двері до «суспільства знань» і як побічний наслідок, прискорюється передача знань, збільшуючи інвестиції в людський та соціальний капітал. Адже економічний розвиток залежить від знань, технологій та інновацій, які ми колективно створюємо, а потім застосовуємо для творення інноваційного прогресу, що став рушійною силою тривалого зростання розвинутих країн. Створення нових знань і технологій дорого коштує суспільству й потребує чималої кількості людських ресурсів. Знання є абсолютним суспільним благом, що сприяє економічному зростанню, інноваційному прогресу, веде до швидкого зростання виробничого потенціалу економік, що розвиваються, схоже, інновація та знання здійснюють квантовий стрибок, так як прискорюється поширення продукту – знань. Тому зростання зумовлене розширенням відкритості економіки під впливом цифрових технологій і необхідною умовою для наздогінного зростання. Цифрові інформаційні технології дозволяють різке скорочення щоденних витрат (економісти їх називають транзакційними). Економічний ефект мережевих комп'ютерів виник передусім через різке зниження транзакційних витрат. Це постійні побутові витрати, необхідні для функціонування економіки. Вплив цифрових технологій на розвиток людського і соціального капіталу – це здебільшого результат інновацій і технічного прогресу або придбання, передачі й використання технологій та знань у новому середовищі. Технології та знання, навички й ноу-хау, які існують переважно у розвинутих країнах, сприяють економічному розвитку та процвітанню розвинутих країн. Інновація – це нове знання, що додається до доданої вартості за рахунок творення нових продуктів, створення нових методів виробництва та зниження витрат. Вона не з'являється з нічого, її слід створити, зробити технологічний прогрес складової динамічної моделі й пояснити технологічні основи інноваційно-інформаційної економіки, що сприяє розвитку людського та соціального капіталу. Стрімко розвиваючись, інтернет став платформою для цілого яру наукомістких послуг, які не потребують безпосереднього доступу. Виявляється, список видів діяльності, які відповідають такому опису, неймовірно довгий і неосяжний: електронні банківські послуги, електронні виплати, електронне інвестування, електронний уряд, електронне навчання, електронні дослідження, електронні закупівлі, електронна комерція, електронний

бізнес, електронне громадянство, електронна політика, електронні публікації, електронні новини, електронна політика, електронне коментування - і це незначна частина списку цифрової діяльності. Усі згадані сервіси розвиваються через кардинальне зниження витрат на пошук інформації, взаємодію та операції – ширше кажучи, через зниження транзакційних витрат.. Потужний інформаційний інструмент цифрових технологій може підвищити ефективність будь-якої діяльності, у тому числі й відмивання грошей, тероризму, стеження, координування, злочинних дій та крадіжок особистих даних. Приватна інформація опиняється під загрозою не тільки через імовірність «зламу», але, що, набагато важливіше, тому, що витрати на збір інформації тепер значно нижчі, ніж раніше. Перевагою глобальних ланцюгів інформаційних технологій є використання дешевих ресурсів по всьому світу. Людський потенціал розкиданий по всьому світу і перетворюється на цінний талант шляхом поєднання його з освітою, навчанням і продуктивною зайнятістю. Але значна частина цього людського потенціалу недоступна, тому що у світовій економіці товари та капітал мобільні. Щоб отримати користь від таланту, робочі місця повинні йти до людей, або люди мають йти до робочих місць праці, тобто людей. Існує важливий набір наукомістких послуг, які можуть надати тільки люди. Набагато важливішим є процес переходу робочих місць до людей, що зараз і відбувається. Коли інформаційна технологія усуває потребу фізичної близькості, ринки цих послуг стають глобальний. Роботи рухаються до людей, де б ті не перебували. На ринку праці з'явилися людські ресурси, які раніше були недоступними через віддаленість, сьогодні географічні кордони руйнуються. Інсорсинг та аутсорсинг застосовують у дедалі більшому масиві секторів послуг: в управлінні IT-системами, розвитку програмного забезпечення, бізнес-процесах, обслуговуванні та підтримці клієнтів. Перший вагомий вплив інформаційної технології позлягав у технічних змінах – автоматизації та заощадженні робочої сили; другий – точність, можливість координувати діяльність на значній відстані; третій – повертає в центр уваги людей, пошук та використання висококваліфікованих людських ресурсів у всьому світі для працевіткої діяльності. Використання людського і соціального капіталу – це зиск, від якого виграють всі – і уряд, і суспільство, і люди. Сьогодні з'явилася нова тенденція – глобальний доступ до людського капіталу і на неї вплинули інформаційно-комп'ютерні та комунікаційні технології, інтернет, глобальна економіка, ринок праці.

Список використаних джерел

1. Майкл Спенс. Нова конвергенція. Майбутнє економічного зростання в багатозаровому світі. К.: Темпора, 2017. 352 с.
2. Шарма Ручір. Передові країни. В очікуванні нового «економічного дива». Київ: Наш формат. 2018. 296 с.